

Gymnázium – Gimnázium, Námestie padlých hrdinov 2, Fiľakovo 986 15, Szlovákia

Gymnázium – Gimnázium, Hősök tere 2, Fülek 986 15, Szlovákia

szerző neve: Kováč Tamás

kora: 17

Nagyszüleim mesélték – családi történet a kommunista korszakból

A visszaemlékezést Felvidéken, a második világháború utolsó éveiben kezdeném. A háború borzalmait a család kisebb-nagyobb megpróbáltatásokkal túlélte. A faluban harc nem volt, a katonaság csak végigvonult rajta. Örültünk, hogy emberi áldozatok nélkül megúsztuk. Reménykedtünk a jobb jövőben, amikoris eljött az 1946-os év. A magyarok meghurcolásának kezdete. Mivel a család magyar volt, mi is megkaptuk a fehér, illetve fekete papírt. Akik fekete papírt kaptak, azok csak csomaggal hagyhatták el a hazájukat. Akik pedig a fehér papírt kapták, azok vihetek volna mindent magukkal. A család félelemben élt, hogy mikor jön a kiutasítás. Össze voltunk pakolva, várva az indulásra. Végül itthon maradtunk. Közben zajlik a reszlovakizáció – ez azt jelentette, hogy sok magyar szlováknak vallotta magát. Mi magyarok maradtunk. A földjeinket elkobozták. Minden az államra szállt. Majd eljött 1948 februárja – a kommunista hatalomátvétel Csehszlovákiában. Jobb időkre számítunk, de a parasztokra még rosszabb jövő vár.

Új szót kellett megtanulni: kulák Most már tudom a szó jelentését, de akkor nem tudtuk. A faluban a család is a kulákok közé tartozott. A föld után egyre több kontingenset szabtak ki. Meg volt szabva, miből mennyit kell kitermelni és mennyit beszolgáltatni. A népi uralommal elkezdődik a falu kollektivizálása. Újabb szó a falusi ember életében. A falu irányítását a Kommunista Párt veszi át. Egyre nagyobb nyomás hárul a paraszt gazdákra. Elkezdődik a kiszabott kontingensek ellenőrzése. Meg van szabva hány darab szarvasmarhát, sertést, anyadisznót, tyúkot kell tartani. A földre meghatározzák a vetések területét, azon mennyi gabonának kell teremni, úgy szintén a zöldségfélék termesztését is. A családnak dohányt kell termesztetni. Az első büntetésünk az volt, hogy nem kaptunk disznóvágási engedélyt, mivel nem volt teljesítve a sertéshús tervezett beszolgáltatása. Engedély nélkül senki nem mert disznót vágni, be kellett félvétenként jelenteni. Össze írták az állományt, a darabszámnak egyeznie kellett. Ilyen körülmények között folyik a család élete. Az ötvenes években már nagy a nyomás a szövetkezesítésre. Négy családnak, akik kevésbé teljesítették a kötelező beadást, két napon belül el kellett hagyni a falut. Ezeknek a gazdáknak a földjén alakítják meg a szövetkezetet.

Az 1950/51-es tanév befejezésével az én életemben is változás áll be. Mivel a háború alatt évekig nem jártunk iskolába, így a tanév befejezésekor betöltöttem a 15. életévemet. A tanév utolsó napján beszélgetés volt a szülőkkel. Akkor folytathatom csak az iskolát, ha

a szüleim belépnek a szövetkezetbe. Mivel még akkor nem léptek be, az iskolát nem tudtam folytatni. A falura nehezedő belépési hullás ősszel folytatódott, az egész falu gazdája belépett a szövetkezetbe, mehettem iskolába. A belépési nyilatkozat azzal járt, hogy a földön kívül minden állatot, gépet beadták a közösbe. Ezekről való megváltás mindenkinek nehéz volt. Elkezdődött a falusi emberek nehéz élete. Munkaegységet alapítottak meg. Egy egység ára 2-3 korona volt). Az már jó hónap volt, ha kerestek 500-600 koronát. Ha nem volt a szövetkezetben teljesítmény, hónapok teltek el fizetés nélkül. A szövetkezetbe való belépéssel még nem szűnt meg a kulákok üldözése. Anyukám után a nagyapámat 1951 nyarán vitték a bíróságra. Az ő bírósági iratairól nincs dokumentum. Losoncon az első tárgyaláson 3 év börtönt kapott. Hogy mikor kellett neki elmenni az időpontot pontosan nem tudni. Az első évi büntetést Leopoldon töltötte. Az állami birtokra járt cukorrépat kapláni. Az elsőfokú ítéletet az ügyész fellebezte, így másodfokon 5 évre emelték neki. Ezt már Ilván töltötte. Közben hány helyen volt még, azt senki nem tudja. Csak 1956 nyarán szabadult.

A megpróbáltatások egyre nagyobbak lesznek. 1955. május 23-ra készülök az érettségire, a füleki gimnáziumról van szó. Az érettségi napján reggel hívat az igazgató, hogy tegnap délután a rappi KP elnöke itt járt, hogy engedjenek az érettségire. Csak szóban tett feljelentést, nem volt dokumentum, így leérettségizhettem. Tovább folytatódik a családra nehezedő nyomás. A szövetkezet egyre nagyobb válságba kerül, a dolgok nem jól haladnak. A vezetők nem magukat hibáztatják, hanem a gazdákat. Tagsági gyűlést hívnak össze, hogy kit tegyenek ki a szövetkezetből, kik azok, akik a munkát gátolják. Apukám is köztük van. A tagok nem szavaznak ellene, így marad a szövetkezet tagja. Rá nemsokára az Új Szóban 1965. június 17-én cikk jelenik meg.

Az érettségi után a Kékkő-i járásba kértem tanulói állást, fel is vettek munkába. A falu előjárói tudomást szereznek róla. Már 1956. január 8-án kérelem megy a munkából való elbocsátásomra. A beszélgetés után a kérelmet elutasították. Megkaptam ott elolvasni a papírt, figyelmetlenség adtán nálam maradt a feljelentési irat.

1956-ban házasságot kötöttem Kovács Tibor tanítóval. Az akkori Kékkői járásban, Csábon kaptunk mindketten állást. Éltük a tanítók mindennapi életét, dolgoztunk. 1960-ban született az első gyermekem, Tibor, 1963-ban Zoltán. Problémáink nem voltak, míg el nem jött 1968 nyara. Megint olyan időszak következett, hogy az embernek elég volt egy rosszakaró. Velünk is így történt. A férjemet azonosították a 68-as eseményekkel, így elkezdődött az újabb nehéz élet. Közben Losoncon kezdtünk építkezni. A férjemnek 1969-ben

autóbalesete volt. 1971-ben költöztünk Losoncra. Én a magyar iskolában kaptam nevelőnői állást, a férjem az iskolaügyön. Tibor a füleki gimnáziumba jelentkezett, fel is vették, kitűnő tanuló volt. Abban az időben lehetett külföldön is tanulni, ő is jelentkezett Moszkvába, de az iskola vezetősége úgy határozott, hogy nem ajánlják külföldi tanulásra, így maradt. Később elvégezte Kassán a Šafárik egyetem természettudományi karán a biokémia szakot. Zoltán fiam a komáromi gépipari középiskolába végzett. Ő a vasútnál helyezkedett el, most is ott dolgozik. Érettségi után a katonasághoz munkásszolgálatra hívták be, mint nem megbízható személyt. A 2 év katonaság alatt utak, hidak építésén dolgozott. Ilyen életútja nemcsak a mi családunknak volt. Az országban ezer családnak is jutott ilyen életforma a múlt rendszerben. Akár hogy is akartak eltaposni, nem tudtak. Mindig felálltunk bármilyen helyzeteből. Talán ennek is köszönhetjük, hogy becsületes, dolgozó emberek lettünk. Megtanultuk, hogy nem minden a hatalom. Boldog családi életet él mindkét gyerekem. Mindkét fiamnak 2-2 gyermeke van, 2 fiú és 2 lány. Van már 3 dédunokám. Én már 24 éve egyedül élek, segítségre nem szorulok. Mindennap hálát adok az Istennek, hogy még bírok.

Az érettségi mottóm ez volt: „Ha az életben meg is bántanak, ne haragudj rájuk sokáig. Az életben történekekért meg lehet bocsátani, meg is kell, de felejteni nem lehet.“

Az én utolsó mondatom a leírtakhoz: a cél halál, az élet küzdelem és az élet célja a küzdelem maga!